

Список использованных источников

1. Алейникова, Н. В. Анализ современной техники, используемой для опрыскивания виноградных насаждений в условиях Крыма [Текст] / Н. В. Алейникова, П. А. Диденко // Бюллетень ГНБС. – 2015. – Вып. 116. – С. 53–57.
2. Алейникова, Н. В. Современные фунгициды для защиты винограда от милдью [Текст] / Н.В. Алейникова, П. А. Диденко, В. Н. Шапоренко // Виноградарство и виноделие. – 2014. – Том 44. – С.56–58.
3. Алейникова, Н.В. Основные болезни винограда в условиях Крыма, прогноз их развития и система защиты [Текст] : дисс. доктора с/х наук / Н.В. Алейникова. – Ялта, 2010. – С. 14–19.
4. Странишевская, Е.П. Защита виноградников от вредителей, болезней и сорняков [Текст] / Е.П. Странишевская, А.М. Лапа, В.Ф. Дрозда и др. – Киев, 2009. – 123 с.
5. Киселев, В. И. Монтаж и настройка полевых, садовых и виноградных опрыскивателей [Текст] / В. И. Киселев, О. А. Соловьев. – Краснодар: АлВи-дизайн, 2006. – 65 с.
6. Ямников, Ю.Н. Тепличные опрыскиватели [Текст] / Ю. Н Ямников, Б. М. Анисимов // Защита и карантин растений. – 2007. – № 2. – С. 42.
7. Распылители для сельского хозяйства: каталог L 2010. [Lechler]. – Agrardusen und Zubehor, Postfach 13 23, Metzingen / Germany.
8. Бернштейн, Д.Б. Керамические распылители производства ОАО «ВИСХОМ» [Текст] / Д.Б. Бернштейн, Н. Н. Краховецкий // Защита и карантин растений. – 2005. – № 2. – С. 46–47.
9. Доспехов, Б. А. Планирование полевого опыта и статистическая обработка данных [Текст] / Б.А. Доспехов. – Москва : Колос, 1979. – 206 с.
10. Новожилов, К. В. Методические указания по государственным испытаниям фунгицидов, антибиотиков и протравителей семян сельскохозяйственных культур [Текст] / К. В. Новожилов. – М. : Колос, 1985 – 89 с.

Гаврилянчик Руслан

к. с.–г.н, доцент, перший проректор

Сендецький Володимир

к. с.–г. н., докторант

Подільський державний аграрно–технічний університет

м. Кам'янець–Подільський

**ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ В ПРОМІЖНИХ ПОСІВАХ : РЕЗУЛЬТАТИ
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Загальновідомо, що успішне вирощування сільськогосподарських культур у проміжних посівах, яке дає можливість одержувати два–три врожаї за рік на одній площі, залежить від багатьох чинників, і, насамперед, від тривалості безморозного вегетаційного періоду, умов зволоження, теплового і світлового режимів року.

На сьогодні перед аграріями України стоїть завдання збільшити виробництво гречки за рахунок розширення площ вирощування гречки у проміжних посівах, адже післяукісні і післяжнивні посіви – важливий резерв збільшення валового виробництва зерна і ефективності рослинництва за умов інтенсифікації галузі землеробства.

На основі експериментальних і виробничих досліджень, виконаних нами продовж 2012–2015 років, а також узагальнення результатів дослідження інших наукових установ було розроблено технологію вирощування гречки на сидерат і на зерно у проміжних посівах, яка ґрунтується на дотриманні наступних вимог:

- післяукісні посіви гречки необхідно розміщувати після озимих зернових, капустяних, багаторічних трав, зібраних на зелений корм або сінаж; післяжнивні – після збирання ячменю озимого та інших зернових культур, гороху, капустяних, але не пізніше 25–30 липня, а після 30 липня висівати гречку на сидерат;

- здійснення деструкції соломи і рослинних решток (за збиранням попередника) біопрепаратом «Вермистим-Д» з мінімальною кількістю азотних добрив (8–12 кг/га), або з внесенням гноївки (5–10 т/га), або органічних добрив «Біогумус» (3–4 т/га), отриманих методом вермикультивування, або «Біоферм» (5–6 т/га), отриманих методом біоферментації з одночасним загортанням у ґрунт на глибину 8–12 см. Після цього гречку слід висівати з наступним коткуванням ґрунту. За нульового обробітку ґрунту гречку висівають безпосередньо у стерню (без здійснення деструкції) насінням, обробленим препаратом «Вермимаг» (6 л/га) на глибину 2–4 см;

- збільшення норми висіву за післяжнивного вирощування на 15–20 % (норма висіву насіння гречки у післяукісних посівах 2.0–2.5 млн./га схожих насінин за широкорядного способу сівби та 3,5–4,0 – за рядкового способу);

- догляд за посівами (включає післясходове боронування, підживлення у період до цвітіння гречки біостимулятором–добривом «Вермимаг» (7 л/га) у баковій суміші із карбамідом (10 кг/га));

- обов'язкове вивезення бджолосімей на посіви гречки за 2–3 дні до початку цвітіння (2–3 сім'ї на 1 га);

- вирощування гречки в органічному землеробстві на фоні мінерального удобрення лише природного походження – фосфоритне добриво і калімаг; використовувати дозволені в органічному землеробстві – органічні добрива «Біогумус», «Біоактив» та біопрепарати, зокрема, рідке органічне добриво–біостимулятор «Вермимаг»;

- використання соломи і рослинних решток гречки на органічне добриво з використанням біодеструктора «Вермистим-Д» за такою схемою: до робочого розчину додають (залежно від кількості соломи і рослинних решток на гектарі) 8–12 кг/га аміачної селітри, або 10 кг карбаміду, або 10–12 кг КАСу. Можна використовувати рідкі органічні добрива (гноївку), або добрива «Біогумус» (3–4 т/га), або «Біоферм» (8–15 т/га) і загортати їх у ґрунт на глибину 10–12 см;

- для лікування діабетичних захворювань вирощувати гречку, застосовуючи органічне добриво „Біоферм” із збалансованим умістом тривалентного хрому та обприскування рослин під час вегетації регулятором росту «Біохром».

Отримані результати запроваджено в агроформуваннях різних форм власності, зокрема, у ПФ «Богдан і К» Івано–Франківської, ТзОВ «Агрофірма «Колос» Київської, у ТОВ «Корпорація «Колос–ВС» Тернопільської областей та ін.

У ПФ «Богдан і К» Снятинського району Івано–Франківської області щорічно на усій площі вирощування ярих і озимих культур (близько 2000 га) з метою поліпшення родючості ґрунту, отримання врожаю високої якості, зменшення витрат на придбання мінеральних добрив і пестицидів впроваджують біологічну технологію, яка включає: допосівне оброблення насіння ярих і озимих культур та дворазове обприскування рослин під час вегетації біостимуляторами–добривами виробництва ПП «Біоконверсія» – «Вермимаг», «Вермийодіс». На усій площі здійснюють деструкцію соломи і рослинних решток препаратом «Вермистим–Д», у т.ч. на площі 600–700 га – сумісно з висіванням культур на сидерат (гірчиця біла, редька олійна, вика озима, жито і гречка).

Щорічно на площі 105–220 га після збирання ячменю озимого висівають гречку і отримують у середньому 1,2–1,8 т/га зерна. За збиранням ячменю озимого сівалкою JohnDeere 1590 висівають гречку сорту Іванна безпосередньо у стерню насінням, обробленим біостимулятором «Вермимаг» рядковим способом з міжряддям 19 см за внесення у рядки 50–80 кг/га нітроамофоски із загортанням на глибину 2–4 см. На початку бутонізації рослини гречки обприскують регулятором росту «Вермийодіс» (5 л/га) у баковій суміші з карбамідом (10 кг/га), на кожному гектарі розміщують 2–3 бджолосім'ї.

Після збирання гречки на зерно одночасно здійснюють деструкцію соломи ячменю озимого і гречки деструктором «Вермистим–Д» у баковій суміші з карбамідом (10 кг/га) із загортанням у ґрунт на глибину 10–15 см.

У ТОВ «Корпорація Колос ВС» Борщівського району Тернопільської області післязбирально гречку висівають після збирання ячменю озимого на зерно. Сіють гречку з 7 по 27 липня сівалкою VÄDERSTAD Rapid A 600 S та Selec нормою висіву 100 кг/га, глибина загортання насіння 3–4 см. Під передпосівний обробіток ґрунту вносять 100 кг/га мінеральних добрив (діамофоска NPK 10:26:26). На початку цвітіння на посіви вивозять 1–2 сім'ї бджіл на 1 га. Збирають врожай роздільним способом. Врожайність гречки у середньому за 2013–2014 рр. становила 20–23 ц/га. 2015 (посушливого) року отримали сходи, після чого ріст та розвиток припинився унаслідок високої температури повітря та нестачі вологи у ґрунті.

Дослідженнями В.М. Сендецького впродовж 2013–2015 років у ПФ «Богдан і К» Івано–Франківської області встановлено, що посіви гречки на сидерат у проміжних посівах найвищу врожайність зеленої маси (280–357 ц/га) забезпечили у сумішках з гірчицею білою та редькою олійною.

Вирощують гречку у ТОВ «Агрофірма «Колос» Сквирського р-ну Київської області на чорноземах типових слабо суглинкових у проміжних (післяукісно і післязбирально) посівах щорічно на площі 180–220 га, отримують врожайність 15–28 ц/га.

Післяукісні посіви гречки (82–95 га) розміщують після 2 укосів люцерни, зібраної на корм і сінаж з одночасною оранкою на глибину 20–22 та передпосівним обробітком, норма висіву 95–100 кг/га насіння сорту Дев'ятка. Після збирання гречки на зерно виконують деструкцію соломи і рослинних решток біодеструктором з одночасним загортанням у ґрунт на глибину 8–12 см.

Післязбиральні посіви гречки (98–125 га) сорту Дев'ятка здійснюють після збирання ячменю озимого з одночасним загортанням соломи на глибину 10–15 см і висіванням її сівалкою CASE 5,4 з міжряддям 38 см, нормою висіву насіння 95–100 кг/га. Після

збирання гречки на зерно здійснюють деструкцію соломи і післяжнивних решток з одночасним загортанням у ґрунт на глибину 10–12 см. Деструкція соломи і післяжнивних решток (ячмінна 4–5 т/га + гречана – 2–3 т/га) рівнозначні внесенню 30–35 т/га високоякісного компосту.

Рентабельність вирощування гречки у проміжних посівах становила – 85–372 %.

Враховуючи багатогранне значення гречки, важливість вирощування її у проміжних посівах (післяукісно і післяжнивно) для збільшення виробництва зерна та використання зеленої маси на сидерат, соломи і рослинних решток на добриво на основі виконаних нами експериментальних і виробничих досліджень, результатів розробленої і впровадженої нами технології у ПФ «Богдан і К» Івано–Франківської, корпорації «Колос ВС» Тернопільської, ТЗОВ «Агрофірма «Колос» Київської та господарств інших областей на сучасному етапі розвитку землеробства доцільно розширити площі вирощування гречки в основних і проміжних посівах на зерно, що уможливить збільшити виробництво гречки і забезпечити внутрішній ринок та вийти на закордонні ринки. Використання соломи і рослинних решток гречки (із застосуванням деструкції препаратом „Вермистим–Д”) забезпечить поліпшення родючості ґрунту та зменшить витрати на придбання пестицидів і мінеральних добрив.

Список використаних джерел

1. Гаврилянчик, Р.Ю. Перспективи введення в культуру гречки татарської в Україні [Текст] / Р.Ю. Гаврилянчик // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно–технічного університету. – 2015. – Випуск 23. Сільськогосподарські науки. – С.45–54.
2. Сендецький, В.М. Використання соломи та інших рослинних решток на добрива [Текст] / В.М. Сендецький // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам’янець–Подільський. – 2014. – № 22. – С. 25–27.
3. Рекомендації з вирощування гречки у проміжних посівах [Текст] / [В.В. Іванишин, І.А. Шувар, В.М. Сендецький, Л.В.Центило, Р.Ю. Гаврилянчик]. – За заг. редакцією В. В. Іванишина та І.А. Шувара. – Івано–Франківськ : Симфонія форте, 2015. – 48 с.

